

Article Arrival Date
30.11.2025

Article Published Date
20.12.2025

Dijital Kamusal Alanda Nefretin Söylemi: Volkan Konak Olayı Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz

The Discourse of Hate in the Digital Public Sphere: A Comparative Analysis on the Case of Volkan Konak

Emel YILMAZ

Kıbrıs Amerikan Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Görsel İletişim Tasarımı Bölümü
Orcid: [0009-0000-8220-1321](https://orcid.org/0009-0000-8220-1321)

Özet

Bu çalışma, sanatçı Volkan Konak'ın 2024 yılındaki vefatı sonrasında dijital kamusal alanda ortaya çıkan söylemsel tepkileri ve nefret/linç dinamiklerini karşılaştırmalı bir nitel analizle ele almaktadır. Olayın başlangıç noktası, Çatalca Müftüsü'nün X (Twitter) platformunda yaptığı "Keferenin biriydi, ölmüş gitmiş; böylelerine rahmet okunmaz" paylaşımıdır. Bu açıklamanın *Yeni Akit* tarafından 15 Aralık 2024 tarihinde "Keferenin biriydi, ölmüş gitmiş Volkan Konak'a rahmet okunmaz" başlığıyla haberleştirilmesi üzerine, dijital kamusal alanda geniş yankı uyandıran bir tepki zinciri oluşmuştur. Kuramsal olarak Habermas'ın kamusal alan yaklaşımı, Castells'in ağ toplumu kuramı ve Stuart Hall'un temsil teorisi temel alınmış; söylem çözümlemesi için Van Dijk'in eleştirel söylem analizi yöntemi uygulanmıştır. Ampirik veri olarak Tele1 ve Halk TV'nin YouTube'da yayımladıkları haber videolarının altındaki kamuya açık kullanıcı yorumları incelenmiştir. Tele1 video kaydında 3.978, Halk TV video kaydında ise 2.145 yorum bulunmaktadır. Çalışmanın örnekleme, nitel derinliği korumak amacıyla her iki videodan amaçlı örnekleme (purposive sampling) yöntemiyle seçilen 50'şer yorumdan, toplamda 100 yorumdan oluşmaktadır. Analizler sonucunda dijital kamusal alanda üç ana eğilim belirlenmiştir: (1) Yas ve empati odaklı söylem kullanıcıların önemli bir kısmı, vefat eden sanatçı için taziye ve anma dilini benimsemiştir. (2) Kurumsal ve etik eleştiri müftüye yöneltilen eleştirilerde insanlık, ahlak ve liyakat temaları öne çıkmıştır. (3) Nefret ve dışlayıcı söylem bazı kullanıcıların hakaret ve aşağılama içeren ifadeleri, dijital linç kültürünün yeniden üretildiğini göstermektedir. Sonuç olarak, dijital kamusal alanın demokratik tartışma potansiyelinin, hız, anonimlik ve duygusal mobilizasyon etkisiyle kolayca kutuplaşma ve nefret diline dönüşebildiği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Volkan Konak, Dijital Medya, Kamusal Alan, Nefret Söylemi, Temsil, Eleştirel Söylem Analizi

Abstract

This study examines the discursive reactions and hate/lynching dynamics that emerged in the digital public sphere following the death of Turkish singer Volkan Konak in 2024. The triggering point was a post made by the Mufti of Çatalca on X (Twitter), stating, "He was one of the infidels no mercy should be prayed for such." This statement was reported by *Yeni Akit* on December 15, 2024, under the headline "He was an infidel, he's gone; no mercy for Volkan Konak," sparking widespread reactions and ideological polarization in the digital public sphere. Theoretically, the study draws on Habermas's (2003) concept of the public sphere, Castells's (2013) theory of the network society, and Hall's (1997) theory of representation, while employing Van Dijk's (2008) Critical Discourse Analysis as the main methodological framework. Empirical data were collected from user comments under YouTube videos

published by Tele1 and Halk TV, containing 3,978 and 2,145 comments respectively. To ensure qualitative depth, a purposive sample of 100 comments (50 from each channel) was analyzed. Findings reveal three dominant discursive tendencies: (1) grief and empathy discourse, (2) institutional and ethical criticism, and (3) hate and exclusionary discourse. Overall, the study concludes that the democratic potential of the digital public sphere can be undermined by the dynamics of speed, anonymity, and emotional mobilization, which foster polarization and normalize hate speech.

Keywords: Volkan Konak, Digital Media, Public Sphere, Hate Speech, Representation, Critical Discourse Analysis

1.GİRİŞ

Dijitalleşme, yalnızca iletişim teknolojilerini değil; toplumsal etkileşim biçimlerini, kimlik inşasını ve kamusal söylemin doğasını da kökten dönüştürmüştür. Günümüz dijital ortamları, Habermas'ın (2003, ss. 51–107) tanımladığı klasik kamusal alan modelinden farklı olarak, hem katılımın genişlediği hem de söylemsel kutuplaşmanın derinleştiği melez bir yapı sunmaktadır. Habermas'a göre kamusal alan, bireylerin rasyonel ve eleştirel tartışma aracılığıyla kamusal meseleler üzerinde uzlaşma aradığı bir platformdur (2003, s. 93). Ancak dijital çağda bu model, hız, anonimlik ve duygusal tepkiselliğin etkisiyle farklı bir biçime evrilmiştir (Fraser, 1990, s. 61; Dean, 2003, s. 97).

Sosyal medya platformları bireylere fikirlerini özgürce ifade etme, gündemi etkileme ve katılım sağlama imkânı verirken; aynı zamanda nefret söylemi, dijital linç ve etik dışı iletişim biçimlerinin de üretildiği alanlara dönüşmektedir (Castells, 2013, ss. 42–46; Van Dijk, 2008, s. 33; Hall, 1997, s. 15). Castells (2013, s. 45) dijital ağların toplumsal gücü yeniden yapılandırıldığını, Hall (1997, ss. 24–28) ise temsil süreçlerinin ideolojik olarak kimlikleri kurduğunu vurgular. Van Dijk'in (2008, ss. 27–30) eleştirel söylem analizi yaklaşımı, bu ideolojik dilin nasıl güç ilişkilerini pekiştirdiğini açıklamaktadır. Couldry (2012, ss. 36–39), medya pratiklerinin artık sadece bilgi aktarımı değil, toplumsal kimliklerin performatif biçimde inşa edildiği kültürel sahneler haline geldiğini belirtir.

Bu bağlamda dijital kamusal alan, bir yandan demokratik ifade biçimlerini güçlendirirken, diğer yandan öfke, nefret ve kutuplaşma merkezli bir dinamiğe bürünmektedir. Türkiye'de özellikle politik ve kültürel olayların ardından dijital mecralarda gelişen söylemler, bireysel tepkilerin ötesinde toplumsal bölünmüşlüğü görünür kılmaktadır (Yılmaz, 2025a, s. 3; Yılmaz, 2025b, s. 5; Yılmaz, 2025c, s. 1456; Polat & Bayrak, 2025, s. 126). Bu durumun somut bir örneği, 2024 yılında sanatçı Volkan Konak'ın vefatının ardından yaşanan dijital tartışmalardır.

Olayın çıkış noktası, Çatalca Müftüsü'nün X (Twitter) platformunda yaptığı “Keferenin biriydi, ölmüş gitmiş; böylelerine rahmet okunmaz” şeklindeki paylaşımı olmuştur. Bu açıklama, kısa sürede geniş tepkilere neden olmuş; *Yeni Akit* tarafından “Keferenin biriydi, ölmüş gitmiş Volkan Konak'a rahmet okunmaz” başlığıyla haberleştirilmiştir (Yeni Akit, 2024, 15 Aralık). [Erişim: <https://www.yeniakit.com.tr/yorum/video/105904/keferenin-biriydi-olmus-gitmis-volkan-konaka-rahmet-okunmaz>]. Haber, hem müftünün söylemini hem de toplumsal tepkileri yeniden dolaşıma sokarak dijital kamusal alanda büyük yankı uyandırmıştır. Ardından, Tele1 ve Halk TV gibi medya mecralarının YouTube kanallarında yayımlanan haber videoları, binlerce yorumla yeni bir tartışma zeminine dönüşmüştür. Kimileri müftünün açıklamasını “dini hassasiyetin gereği” olarak savunurken, kimileri “insanlık dışı” ve “ahlak dışı” olarak eleştirmiştir. Bu ikili söylem yapısı, dijital kamusal alanın hem yas ve empati hem de nefret ve dışlama dinamiklerini eşzamanlı olarak barındırdığını göstermektedir.

Bu çalışmanın amacı, Volkan Konak'ın vefatına ilişkin dijital söylemlerin ideolojik temsiller ve nefret söylemi bağlamında nasıl biçimlendiğini incelemektir. Çalışma, bireysel tepkilerin ötesinde dijital kamusal alanda etik, temsil ve ideoloji arasındaki gerilimi anlamaya yöneliktir. Habermas'ın (2003, ss. 51–107) kamusal alan yaklaşımı, Castells'in (2013, ss. 42–46) ağ

toplumu kuramı, Hall'un (1997, ss. 15–28) temsil teorisi ve Van Dijk'in (2008, ss. 27–35) eleştirel söylem analizi bu çalışmanın kuramsal temelini oluşturmaktadır.

Yöntem açısından araştırma, nitel araştırma geleneği içinde Eleştirel Söylem Analizi (ESA) yaklaşımına dayanmaktadır. Tele1 ve Halk TV'nin YouTube kanallarında yayımlanan Volkan Konak haber videolarının altındaki kullanıcı yorumları, ampirik veri olarak incelenmiştir. Tele1 videosunda 3.978, Halk TV videosunda ise 2.145 yorum yer almaktadır; bunlardan her iki platformdan da amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen 50'şer yorum (toplam 100 yorum) analize dâhil edilmiştir. Van Dijk'in (2008, ss. 31–33) söylem çözümleme modeli, metinlerdeki güç ilişkilerini, ideolojik yönlendirmeleri ve toplumsal temsilleri ortaya çıkarmak amacıyla uygulanmıştır.

Sonuç olarak çalışma, dijital kamusal alanın demokratik tartışma potansiyelinin hız, anonimlik ve duygusal mobilizasyon etkisiyle nasıl zayıfladığını; yas söyleminin aynı zamanda nefret ve kutuplaşma diliyle iç içe geçtiğini göstermektedir. Böylece Volkan Konak olayı, Türkiye'de dijital kamusal alanın etik sınırlarının, ideolojik ayrışmanın ve temsili kimliklerin kesiştiği özgün bir örnek olarak değerlendirilmektedir (Fraser, 1990, s. 75; Couldry, 2012, s. 44; Yılmaz, 2025c, s. 1457; Polat & Bayrak, 2025, s. 130).

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Kamusal Alanın Dönüşümü

Habermas (2003), kamusal alanı “özel şahısların kamusal bir topluluk olarak bir araya gelmesi” ve bu topluluğun rasyonel-eleştirel tartışmalar aracılığıyla kamusal otoriteyi denetlemesi biçiminde tanımlar (ss. 51, 93, 105–107). Kamusal alan, demokratik meşruiyetin üretildiği, kamusal aklın toplumsal müzakereyle inşa edildiği bir zemindir. Habermas'ın tarihsel modelinde bu alan kahvehaneler, salonlar ve basın gibi mekânlarda oluşur; bu ortamlar bireylerin kamusal meseleler üzerine fikir alışverişinde bulunduğu ilk “meydanlar”dır (ss. 105–107).

Fraser (1990, s. 61), Habermas'ın tekil kamusal alan anlayışını eleştirerek, toplumsal grupların kendilerine özgü karşı-kamusal alanlar (counterpublics) kurduğunu belirtir. Bu yaklaşım, kamusal alanın çoğul, rekabetçi ve kimlik temelli bir yapıya sahip olduğunu gösterir. Dean (2003, s. 97) ise çevrimiçi ortamların çoğu kez rasyonel tartışma zemininden uzaklaştığını, duygusal tepkiler ve kimlik çatışmaları etrafında şekillendiğini vurgular. Dolayısıyla günümüz kamusal alanı, artık tek merkezli değil, farklı ideolojik kümelenmelerin etkileşime geçtiği çok-katmanlı bir yapıya dönüşmüştür.

Dijitalleşme süreciyle birlikte kamusal alanın sınırları fiziksel mekânlardan sanal ortamlara taşınmış, bu dönüşüm bireyleri hem üretici hem de tüketici konumuna getirmiştir. Ünal (2025, ss. 312–315), dijital medyanın bireyleri içerik üreticisi ve tüketicisi hâline getirerek kamusal tartışmayı kişiselleştirdiğini, görünürlüğü ise “kamusal katılımın” yeni biçimi olarak konumlandığını vurgular. YouTube, X ve Instagram gibi platformlarda bireyler yalnızca fikir beyan etmez; aynı zamanda toplumsal olaylar üzerine kolektif duygular üretir, yeniden çerçeveler ve yayar. Bu durum, Habermas'ın (2003, s. 107) tanımladığı “eleştirel müzakere” idealinin yerini, duygusal tepkisellik ve sembolik performanslara bıraktığını göstermektedir.

Castells (2013, ss. 42–46), bu yeni yapıyı “ağ toplumu” kavramıyla açıklar. İletişim gücü artık ağlar aracılığıyla dolaşır; bireyler bu ağlarda hem kamusal hem özel roller üstlenir. Böylece dijital kamusal alan, yalnızca bilgi paylaşımının değil, aynı zamanda kimliklerin, ideolojilerin ve duygusal aidiyetlerin de yeniden üretildiği bir ortam hâline gelmiştir. Habermas'ın kamusal alan modelinin normatif ilkeleri rasyonellik, katılım, eleştirel müzakere bu yeni ortamda algoritmik görünürlük, hız ve duygusal yoğunluk temelli bir kamusal alana dönüşmüştür.

Sonuç olarak, kamusal alan Habermas'ın (2003, ss. 51–107) öngördüğü biçimde “ortak aklın üretildiği bir tartışma zemini” olmaktan çıkmış ve Castells'in (2013, ss. 42–46) belirttiği ağ temelli iletişim yapısıyla birleşerek dijital kamusal alan biçimini almıştır. Bu yeni alan,

demokratik katılım olanaklarını genişletirken aynı zamanda nefret söylemi, kutuplaşma ve ideolojik yankı odalarının da çoğaldığı bir uzam hâline gelmiştir.

Bu bağlam, çalışmada ele alınan Volkan Konak olayı gibi örneklerin yalnızca bireysel tepki zincirleri değil, farklı karşı-kamusallıkların (örneğin *Akit* haberinin temsil ettiği muhafazakâr dijital çevre ile Tele1 ve Halk TV'nin oluşturduğu seküler-sol kamusal alanlar) çatıştığı ideolojik kamusal alanlar olduğunu göstermektedir. Böylece olay, dijitalleşme çağında kamusal söylemin nasıl ideolojik ve duygusal eksenlerde yeniden biçimlendiğini anlamak için özgün bir vaka sunmaktadır.

2.2. Dijital Kamusal Alan

Klasik kamusal alanın fiziksel mekanları kahvehaneler, salonlar ve gazeteler artık yerini dijital platformlara bırakmıştır. Bu dönüşüm, Habermas'ın (2003) modelinde öngörülen yüz yüze müzakere idealinden farklı bir mantıkla işlemektedir. Castells (2013, ss. 42–46), ağ toplumunda iletişimin “akışlar mekânı” (*space of flows*) içinde gerçekleştiğini; bireylerin hem iletişim üreticisi hem de dağıtım ağı unsuru hâline geldiğini vurgular. Bu bağlamda dijital kamusal alan, fiziksel meydanların yerini alan, eşzamanlı, çok merkezli ve etkileşim temelli bir kamusal alan biçimidir.

Couldry (2012, ss. 17–23) bu yeni yapıyı “medyatik pratikler” kavramı üzerinden açıklar. Ona göre sosyal medya, yalnızca bilgi dolaşımını değil, aynı zamanda kimlik performanslarını ve toplumsal aidiyetleri inşa eden kültürel bir sahnedir. Kullanıcıların etkileşimleri, dijital kamusal alanda bir tür “görünürlük ritüeli” üretir; beğeniler, paylaşımlar ve yorumlar aracılığıyla bireyler, toplumsal olaylar karşısında hem duygu hem de kimlik beyanında bulunurlar. Bu durum, dijital “meydan”ı yalnızca tartışma değil, aynı zamanda duygusal ve sembolik temsillerin sahnesi hâline getirir.

Yılmaz'ın (2025a, s. 3) sosyal medya araştırmaları, çevrimiçi katılımın yalnızca iletişimsel değil, aynı zamanda görünürlük ve performans odaklı olduğunu göstermektedir. Yılmaz (2025b, s. 5), çocuk medyasındaki temsilleri incelerken, çevrimiçi alanın ideolojik öğrenme ve kültürel kimlik yeniden üretiminde nasıl işlev gördüğünü belirtir. Bu bulgular, bireylerin sosyal medyada yalnızca ifade eden değil, aynı zamanda “seyirlik bireyler” olarak kendilerini kurduklarını göstermektedir (Yılmaz, 2025c, s. 1457). Bu bağlamda dijital kamusal alanın “meydan” metaforu, hem bireysel görünürlük hem de kolektif duygusal tepki üretiminin kesişim noktasını ifade eder.

Polat ve Bayrak (2025, ss. 128–132), dijital kamusal alanda kimlik, görünürlük ve söylem dinamiklerini inceledikleri çalışmalarında, sosyal medya platformlarının “ağ tabanlı kamusal alanlar” (*networked publics*) oluşturduğunu savunur. Onlara göre bu kamusal alan biçimi, kullanıcıların birbirlerinin duygusal tepkilerini anlık olarak gözlemlediği ve yeniden ürettiği bir yansımali alan yaratır. Böylece “dijital meydan”, yalnızca politik bir tartışma değil, aynı zamanda kolektif duygulanımın dolaşıma girdiği bir sosyal sahne hâline gelir.

Türkiye örneğinde bu süreç özellikle kriz, yas veya politik olaylar sırasında belirginleşmektedir. Volkan Konak'ın vefatı sonrasında Çatalca Müftüsü'nün açıklamasını ilk olarak yayımlayan *Akit* TV'nin haber videosu, farklı kamusal alanlarda söylemsel çatışmayı tetiklemiş; Tele1 ve Halk TV gibi mecralarda paylaşılan karşıt haberler ise bu söylemsel kutuplaşmayı görünür kılmıştır. Kullanıcılar, müftünün açıklamasına yönelik tepkilerini yalnızca bilişsel düzeyde değil, aynı zamanda ahlaki ve duygusal tonlamalarla ifade etmişlerdir. Bu durum, dijital kamusal alanın duygu temelli bir tartışma evreni olarak nasıl işlediğini göstermektedir (Castells, 2013; Couldry, 2012; Yılmaz, 2025a–c).

Sonuç olarak dijital kamusal alanın “meydan” metaforu, yalnızca fiziksel bir toplanma imgesini değil, aynı zamanda dijital etkileşimlerin toplumsal anlam üretimindeki rolünü temsil eder. Bu alan, Castells'in (2013, ss. 42–46) belirttiği gibi ağların hızı ve etkileşimiyle biçimlenirken; Couldry'nin (2012, ss. 20–21) vurguladığı üzere, medyatik pratikler aracılığıyla kimliklerin ve duygusal kolektivitelerin yeniden üretildiği bir zemine dönüşmektedir. Böylece dijital

“meydan”, demokratik katılımın ve nefret söyleminin aynı anda var olabildiği, çelişkili ama son derece canlı bir kamusal alan biçimi sunmaktadır.

2.3. Sosyal Medyada Nefret Söylemi ve Temsili

Sosyal medya, modern kamusal alanın en dinamik ama en kırılgan biçimlerinden birini oluşturmaktadır. Bu ortamda söylem, yalnızca bilgi aktarımı değil; aynı zamanda kimliklerin, aidiyetlerin ve ideolojik sınırların yeniden üretildiği bir temsil pratiği hâline gelmiştir. Stuart Hall’un (1997, ss. 13–15) temsil kuramına göre anlam, işaretler sistemi ve söylem aracılığıyla inşa edilir; temsil süreci, “dünyayı yansıtan” bir ayna değil, onu belirli kültürel kodlar üzerinden yeniden kurma biçimidir. Dolayısıyla, sosyal medyada bir olayın, kişi ya da grubun temsili, doğrudan o grubun toplumsal konumunu, meşruiyetini ve ötekiliğini belirler.

Bu bağlamda nefret söylemi, yalnızca saldırgan bir dil biçimi değil, aynı zamanda bir temsil stratejisidir. Hall’un (1997, ss. 25–27) vurguladığı “öteki”nin inşası, toplumsal farklılıkların doğallaştırılması ve ideolojik olarak meşrulaştırılması sürecini açıklar. Dijital kamusal alanda bu temsil pratikleri, kullanıcıların kimlik performanslarıyla birleştiğinde daha da güçlenir. Bireyler, belirli bir ideolojik çerçeveye ait olduklarını göstermek için, “biz” ve “onlar” ayrımını yeniden üretirler. Van Dijk (2008, ss. 34–39) bu durumu eleştirel söylem analizinde “ideolojik kare” (*ideological square*) kavramıyla açıklar: “Biz” grubuna ait olumlu eylemleri vurgulamak, “onlar” grubuna ait olumsuz eylemleri öne çıkarmak, toplumsal kutuplaşmanın temel söylemsel mekanizmasıdır.

Türkiye bağlamında dijital mecralarda nefret söylemi çoğu kez politik, dini ve kültürel temsiller etrafında şekillenmektedir. Polat ve Bayrak (2025, ss. 130–133), dijital kamusal alanda kimlik ve görünürlük dinamiklerini inceledikleri çalışmalarında, sosyal medya söyleminin “etik tepkisellik” ve “ideolojik hizalanma” arasında salındığını belirtirler. Bu durum, kullanıcıların duygusal tepkilerini meşruiyet ve kimlik performansı olarak sergiledikleri bir sahne yaratır.

Tele1 ve Halk TV yorumları üzerine yapılan analizde de bu eğilim belirgindir: Tele1 ve Halk TV izleyicilerinin söylemlerinde “insanlık”, “ahlak” ve “adalet” temalarıyla desteklenen seküler-eleştirel yaklaşımlar öne çıkarken; Akit TV’nin söz konusu habere ilişkin yorum alanında ise “dini meşruiyet”, “günah”, “iman” ve “hak” temalarıyla örülü bir karşı söylem geliştirilmiştir. Bu iki söylem biçimi, aynı olayın farklı kamusal temsillerde nasıl zıt anlamlara bürünebildiğini göstermektedir.

Yılmaz (2025c, s. 1457), popüler kültürde “görünürlük ekonomisi”nin ideolojik yönlendirme kapasitesini vurgular; bireylerin görünür olma arzusu, nefret söylemini çoğu kez bir “performans” biçiminde yeniden üretir. Sosyal medyada nefret, yalnızca düşmanlık değil, aynı zamanda algoritmik dikkat ekonomisinin bir aracıdır. Kullanıcıların sert ifadeleri, tepki çekmek ve görünürlüğünü artırmak için stratejik biçimde kullanılabilir. Bu nedenle nefret söylemi, hem bireysel duygulanımın dışavurumu hem de sistematik bir iletişim biçimi hâline gelir (Van Dijk, 2008, ss. 88–92).

Sonuç olarak, Hall’un temsil kuramı ile Van Dijk’in eleştirel söylem analizi birleştirildiğinde, sosyal medyada nefret söylemi, anlamın ideolojik biçimde üretildiği ve kimliklerin sembolik olarak konumlandığı bir söylem alanı olarak karşımıza çıkar. Bu çerçevede Tele1 ve Halk TV yorumları, yalnızca bireysel görüşler değil, aynı zamanda üç farklı kamusal tahayyülün temsili olarak okunmalıdır. Dijital kamusal alanda nefret söylemi, sadece demokratik tartışmayı zayıflatan bir unsur değil, aynı zamanda modern kamusal alanın duygusal ve ideolojik kırılganlığını görünür kılan bir göstergedir.

3. YÖNTEM

Bu araştırma, sanatçı Volkan Konak’ın vefatı sonrasında dijital kamusal alanda ortaya çıkan söylemsel tepkileri ve nefret/linç dinamiklerini inceleyen nitel bir söylem çözümlemesi olarak tasarlanmıştır. Araştırma, Habermas’ın (2003) kamusal alan yaklaşımı, Castells’in (2013) ağ toplumu kuramı, Hall’un (1997) temsil teorisi ve Van Dijk’in (2008) Eleştirel Söylem Analizi

çerçevesine dayanmaktadır. Amaç, dijital kamusal alanda duygusal, ideolojik ve etik boyutlarıyla görünür hâle gelen söylemsel yapıları çözümlemek ve bu yapıların toplumsal kutuplaşmayı nasıl yeniden ürettiğini göstermektir.

3.1. Araştırma Deseni

Çalışma, nitel araştırma yöntemi kapsamında yürütülmüş ve betimleyici bir yaklaşımla ele alınmıştır. Nitel araştırma, olguları derinlemesine anlamayı hedefleyen, bağlamsal ve yorumlayıcı bir yöntemdir (Creswell, 2018). Bu çalışmada veriler, sosyal medya platformlarında yer alan kullanıcı yorumlarından elde edilmiştir. Yöntemsel çerçeve olarak Eleştirel Söylem Analizi (ESA) benimsenmiştir. Van Dijk'in (2008, ss. 24–29) geliştirdiği ESA yaklaşımı, dilin toplumsal güç ilişkilerini nasıl yansıttığını ve ideolojik yapıların söylem üzerinden nasıl yeniden üretildiğini açıklamayı amaçlar. Bu bağlamda ESA, dijital ortamda ortaya çıkan nefret söylemi ve temsil biçimlerini anlamak için uygun bir analiz aracıdır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Volkan Konak'ın 2024 yılındaki vefatı sonrasında sosyal medyada yayımlanan haber videolarına yapılan kullanıcı yorumları oluşturmaktadır. Ancak evrenin tamamının incelenmesi pratik olarak mümkün olmadığından, amaçlı örnekleme (purposive sampling) yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, araştırma sorularıyla doğrudan ilişkili, bilgi açısından zengin örnekleri seçmeyi hedefler (Patton, 2002).

Bu kapsamda, farklı ideolojik eğilimleri temsil eden iki medya kuruluşunun YouTube kanallarında yayımlanan videolar incelenmiştir: Tele1 – “Çatalca Müftüsü'nden Volkan Konak için skandal sözler...” başlıklı video (3.978 yorum), Halk TV – Halk TV. “Çatalca müftüsünün Volkan Konak için yaptığı paylaşım tepki çekti!” başlıklı video (2.145 yorum).

Her iki video altındaki binlerce yorum arasından, tematik çeşitliliği sağlamak amacıyla rastlantısal olmayan şekilde seçilen 50'şer yorum (toplam 100 yorum) analize dâhil edilmiştir. Bu örneklem büyüklüğü, nitel analiz için yeterli derinliği sağlamakta ve farklı söylem kategorilerinin temsil edilmesine olanak tanımaktadır.

3.3. Veri Toplama Süreci

Veriler, 2024 yılı Aralık ayında YouTube üzerinden toplanmıştır. Her iki video altındaki kullanıcı yorumları, platformun kamuya açık alanından manuel olarak derlenmiş ve kimlik bilgileri gizli tutulmuştur. Elde edilen yorumlar, kodlama tabloları oluşturularak tematik biçimde sınıflandırılmıştır. Kodlama sürecinde “yas ve empati”, “etik eleştiri” ve “nefret/öfke söylemi” gibi ana kategoriler belirlenmiş, her bir kategori kendi alt temalarıyla birlikte analiz edilmiştir.

Verilerin doğruluğu ve temsil gücünü artırmak amacıyla iki araştırmacı tarafından çapraz kodlama (*inter-coder reliability*) yöntemi uygulanmış, farklı yorumlamalar üzerinde mutabakat sağlanmıştır. Kodlama tutarlılığı %90 düzeyinde bulunmuştur; bu oran nitel analizlerde yüksek güvenilirlik göstergesi olarak kabul edilmektedir (Miles & Huberman, 1994).

3.4. Veri Analizi

Analiz sürecinde Van Dijk'in (2008, ss. 85–90) Eleştirel Söylem Analizi modeli temel alınmıştır. Bu model üç düzeyde ilerlemiştir: A) Mikro düzey (dilsel yapı): Kelime seçimi, sıfat kullanımı, betimleme biçimleri ve duygusal ton analiz edilmiştir. B) Mezo düzey (söylemsel strateji): “Biz-onlar” karşıtlığı, genelleme, meşrulaştırma ve suçlama örüntüleri incelenmiştir. C) Makro düzey (toplumsal bağlam): Söylemlerin ideolojik konumlanmalar (seküler–dindar, etik–ahlaki, empati–nefret vb.) ile nasıl ilişkilendiği değerlendirilmiştir.

Bu çok katmanlı analiz, dijital kamusal alanda kullanıcıların kimlik performanslarını, ideolojik pozisyonlarını ve nefret söyleminin yeniden üretim biçimlerini açığa çıkarmıştır.

3.5. Etik İlkeler ve Sınırlılıklar

Araştırmada etik kurallara azami dikkat gösterilmiştir. Yorumlar herkese açık platformdan alınmış olmakla birlikte, hiçbir kullanıcı adı, kimlik veya görsel veri rapora dâhil edilmemiştir. Analiz yalnızca içerik düzeyinde yapılmıştır.

Çalışmanın sınırlılığı, yalnızca YouTube platformuyla sınırlı olması ve yorumların metin temelli biçimde incelenmesidir. Görsel veya paylaşım ağları analize dâhil edilmemiştir. Ayrıca, örneklem 100 yorumla sınırlandırıldığından, bulgular genelleme amacı taşımamaktadır; araştırmanın amacı, olguyu derinlemesine anlamaktır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde, Tele1 ve Halk TV YouTube kanallarında yer alan toplam 100 kullanıcı yorumunun Eleştirel Söylem Analizi (ESA) sonuçları sunulmaktadır. Yorumlar üç ana söylem kümesinde toplanmıştır: 1)Yas ve empati odaklı söylem, 2) Kurumsal ve etik eleştiri söylemi 3) Nefret ve dışlama söylemi. Bu kümeler, Van Dijk'in (2008) söylem düzeyleri ve Hall'un (1997) temsil kuramı çerçevesinde incelenmiş; dilsel örüntüler, duygusal ton, ideolojik vurgular ve toplumsal temsiller değerlendirilmiştir.

4.1. Tele1 – Yas, Empati ve Aydınlanmacı Söylem

Tele1'in YouTube kanalında yayımlanan haber videosu altında toplam 3.978 yorum bulunmaktadır (Tele1, 2024). Yorumların büyük bölümü, sanatçının ölümü karşısında yas, insanlık ve kültürel aidiyet temaları etrafında yoğunlaşmaktadır.

Kullanıcılar, Volkan Konak'ı “adam gibi adam”, “Atatürkçü”, “vatansever” ve “doğru çizgide yürüyen bir insan” olarak tanımlamış; müftünün sözlerini “insanlığa ve dine aykırı” olarak değerlendirmiştir.

Örnek ifadeler:

“Bir sanatçı için son nefesini sahnede vermek şereftir.” (747 beğeni)

“İmanın kimde olduğu bilinmez; böyle konuşulmaz.” (363 beğeni)

“Volkan Konak ardında milyonlarca insanın sevgisiyle anılacak ama Çatalca Müftüsü çirkin sözleriyle hatırlanacak.” (387 beğeni)

“Hırsız değildi, arsız değildi; mekânı cennet olsun!” (445 beğeni)

“Rahmetli 60 öğrenciye burs veriyordu; sen bir öğrenciye burs verdin mi?” (139 beğeni)

Bu ifadeler, Habermas'ın (2003) kamusal akıl tartışmasının dijital yansımalarını göstermektedir: bireyler, adalet, vicdan ve insanlık gibi ortak değerler üzerinden kamusal söylem üretmektedir. Ancak bu söylem, rasyonel tartışmadan ziyade duygusal mobilizasyon biçimindedir.

Castells'in (2013) ağ toplumunda tanımladığı “duygusal kamusalılık” burada açıkça gözlenmektedir: empati, dayanışma ve toplumsal hafıza (örneğin Atatürk göndermeleri) çevrimiçi yas söylemini şekillendirmiştir.

Tele1 yorumları üç tematik ekseninde toplanmaktadır: 1)Yas ve Empati: Ölüm karşısında kolektif duygusal birleşme. 2) Etik Eleştiri: Dini otoritenin ahlaki sorumluluğunu sorgulama. 3) Aydınlanmacı Söylem: Laik, kültürel ve insancıl değerlere bağlılık. Bu yapı, Hall'un (1997) temsil kuramı ve Van Dijk'in (2008) ideolojik söylem çözümlemeleriyle uyumludur: dil yalnızca duygusal tepki değil, aynı zamanda ideolojik aidiyetin ifadesidir.

4.2. Halk TV- Etik ve Normatif Eleştiri Söylemi

Halk TV'nin videosunda toplam 2.145 yorum bulunmaktadır (Halk TV, 2024). Bu mecrada dil daha normatif, ahlaki ve sorgulayıcı bir tondadır.

Kullanıcılar, müftünün açıklamasını “ahlaksızlık”, “vicdansızlık” ve “dine zarar” olarak nitelemiş; gerçek dindarlığı insanlık ve ahlak üzerinden yeniden tanımlamıştır.

Temsili örnekler:

• “Din adamı değil, kin adamı.” (601 beğeni)

• “Müftü olmak değil, adam olmak önemli.” (136 beğeni)

- “Gerçek din adamının yüzünde tebessüm olur, kin değil.” (141 beğeni)
- “Tüm din görevlilerine önce insanlık dersi verilmeli.” (51 beğeni)

Bu söylem biçimi, Fraser’ın (1990) “karşı kamusal alanlar” kavramını doğrular: Halk TV izleyicileri, egemen dini söylemin karşısında etik temelli alternatif bir kamusal alan kurmaktadır.

Ayrıca Couldry’nin (2012) “dijital sahne” metaforu bağlamında, bu yorumlar sadece fikir beyanı değil; bir ahlaki performans biçimidir. Kullanıcılar “kim gerçek dindar?” sorusu üzerinden sembolik bir mücadele yürütmektedir.

4.3. Temsili Tablo Söylem Türlerine Göre Yorumlar

Mecra	Söylem Türü	Temsili Yorum (anonim)	Beğeni	Kuramsal Çerçeve
Tele1	Yas / Empati	“Bir sanatçı için son nefesini sahnede vermek şereftir.”	747	Castells (2013)
Tele1	Etik Eleştiri	“Volkan Konak ardında milyonlarca insanın sevgisiyle anılacak ama müftü çirkin sözleriyle hatırlanacak.”	387	Fraser (1990)
Tele1	Temsil Hafıza ve	“Vatanına, milletine ve kadına değer veren bir insan nasıl böyle kötü konuşulabilir?”	59	Hall (1997)
Halk TV	Etik Eleştiri	“Din adamı değil, kin adamı.”	601	Van Dijk (2008)
Halk TV	Empati / Anma	“Volkan Konak ışıklar içinde uyu, güzel kalpli bir insandın.”	189	Castells (2013)
Halk TV	Ahlaki Hesaplaşma	“Müftü olmak değil, insan olmak önemli!”	136	Fraser (1990)

4.4. Tabloya İlişkin Değerlendirme

Tablodaki örnekler, Tele1 ve Halk TV’de aynı olaya ilişkin söylemlerin anlamlandırma farklarını açığa çıkarmaktadır. Tele1 yorumlarında empati, vefa ve seküler–insani değerler öne çıkar; bu söylem, Castells’in (2013) ağ toplumunda duygusal dayanışma fikriyle uyumludur: kullanıcılar kimlik temelli değil, değer temelli bir kamusal alan üretir. Hall’un (1997) temsil teorisi açısından, Volkan Konak figürü “Cumhuriyetçi/Atatürkçü” bir kültürel sembol olarak yeniden inşa edilir; bu, kahramanlaştırıcı temsilin tipik bir örneğidir.

Halk TV yorumlarında dil daha normatif ve ahlaki bir karakter taşır. “Din adamı değil, kin adamı” ya da “önce insanlık dersi” gibi ifadeler, Fraser’ın (1990) karşı-kamusal alanlar kavramının dijital tezahürüdür: hegemonik dinî otoriteye karşı etik temelli bir karşı söylem kurulmaktadır. Bu, Van Dijk’in (2008) eleştirel söylem analizinde tarif ettiği üzere, güç ilişkilerinin dil yoluyla tersine çevrilmesidir: kullanıcı, eleştirilen dinî otoriteye karşı söylemsel güç kazanımı elde eder.

Dikkat çekici bir nokta, nefret söyleminin birçok örnekte tamamen dışlayıcı değil, zaman zaman etik duyarlılığın dili olarak da belirmesidir. Bu bulgu, nefret söyleminin her zaman salt düşmanlık üretmediğini; kimi bağlamlarda “adil öfke” ifadesiyle ahlaki bir sınır çizme işlevi de görebildiğini göstermektedir. Sonuç olarak, dijital kamusal alandaki söylem tek katmanlı değildir; duygusal–ideolojik–etik katmanlar eşzamanlı işler. Bu da Habermas’ın (2003) kamusal alan modelinin, dijital çağda çoğullaşan ve çekişmeli biçimlerini anlamak açısından önemli bir ampirik kanıt sunmaktadır.

5. SONUÇ

Bu çalışma, Volkan Konak’ın vefatı sonrasında dijital kamusal alanda gelişen söylemleri Habermas’ın kamusal alan kuramı, Castells’in ağ toplumu yaklaşımı, Hall’un temsil teorisi ve Van Dijk’in eleştirel söylem analizi çerçevesinde incelemiştir. Tele1 ve Halk TV YouTube

sayfalarındaki kullanıcı yorumlarına dayanan nitel çözümleme, dijital kamusal alanın duygusal, ideolojik ve etik boyutlarını görünür kılmıştır.

Bulgular, çevrimiçi ortamın yalnızca haber tüketim alanı olmadığını; bireylerin kimlik, duygu ve değer temelli anlam üretim süreçlerini yeniden kurdukları etkileşimsel bir sahne olduğunu göstermektedir. Tele1’de yas, empati ve ortak insanlık değerleri öne çıkarken; Halk TV’de ahlaki sorgulama ve etik hesaplaşma tınısı ağır basmıştır. Bu durum, dijital mecraların ideolojik yönelimlere göre farklı “karşı-kamusal alanlar” üretebildiğini kanıtlar (Fraser, 1990).

Habermas’ın (2003) tarihsel kamusal alan modelinden farklı olarak, dijital alanın anonimlik, hız ve duygusal yoğunluk unsurlarıyla çoğul ve çekişmeli bir kamusal alan formuna dönüştüğü görülmüştür. Castells’in (2013) işaret ettiği gibi, ağ toplumunda kullanıcılar hem bilgi üreticisi hem de duygusal aktördür; bu çalışmada da kullanıcıların hem yas tutan hem de eleştiren birer katılımcıya dönüştüğü saptanmıştır.

Temsili tablo (Bkz. 4.5) ve beğeni örüntüleri, söylemin salt kutuplaşma ekseninde değil; aynı zamanda etik duyarlılıklar üzerinden şekillendiğini göstermektedir. Van Dijk’in (2008) çerçevesinden bakıldığında, nefret dili kimi bağlamlarda salt düşmanlık değil, adil öfkenin ifadesi olarak da işlev görebilmektedir. Dolayısıyla dijital kamusal alan, nefret söylemi ile etik tepki arasındaki sınırların bulanıklaştığı bir uzam hâline gelmiştir.

Sonuç olarak, Türkiye’de dijital kamusal alanda gelişen söylemler toplumsal kutuplaşmanın ötesinde; duygusal dayanışma, etik sorgulama ve kimlik performansı boyutlarını da içermektedir. Tele1 ve Halk TV örnekleri, dijital medyanın yalnızca ideolojik bir mücadele sahası değil; aynı zamanda toplumsal duyguların ifade edildiği, kimliklerin yeniden tanımlandığı ve kamusal değerlerin tartışıldığı melez bir alan olduğunu ortaya koymuştur. Bu bağlamda çalışma, dijital kamusal alanın yapısal dönüşümünü anlamaya yönelik literatüre kuramsal ve yöntemsel katkı sunmaktadır. Gelecek araştırmalar, farklı olay ve platformlarda bu söylemsel çeşitliliği derinlemesine inceleyerek dijital etik ve kamusal sorumluluk tartışmalarını genişletebilir.

6. KAYNAKÇA

- Castells, M. (2013). *İletişim Gücü* (E. Kılıç, Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Couldry, N. (2012). *Media, society, world: Social theory and digital media practice*. Cambridge: Polity Press.
- Creswell, J. W. (2018). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Dean, J. (2003). Why the Net is Not a Public Sphere. *Constellations*, 10(1), 95–112.
- Fraser, N. (1990). Rethinking the Public Sphere: A Contribution to the Critique of Actually Existing Democracy. *Social Text*, 25/26, 56–80.
- Habermas, J. (2003). *Kamusal Alanın Yapısal Dönüşümü* (M. Sancar & T. Bora, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural representations and signifying practices*. London: Sage.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Polat, S., & Bayrak, S. (2025). Dijital kamusal alanda kimlik ve görünürlük: Ağ toplumunda söylem dinamikleri. *İletişim Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 123–138.
- Ünal, E. (2025). Dijital medyada görünürlük, kimlik ve kamusal katılım: Sosyal ağlarda söylem biçimleri üzerine bir inceleme. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 68(2), 312–325.

van Dijk, T. A. (2008). *Discourse and power*. London: Palgrave Macmillan.

Yılmaz, E. (2025a). Yabancı dil öğreniminde sosyal medya kullanımı üzerine nitel bir araştırma. *TOJET*, 24(3), 1–8.

Yılmaz, E. (2025b). Çocuk medyasında kültürel kimlik ve ideoloji: *Caillou* ve *Nasreddin Hoca*'nın karşılaştırmalı analizi. *TOJET*, 24(3), 1–8.

Yılmaz, E. (2025c). The visible face of popular culture: A critique of the culture industry through TV competitions, media representations, and the case of Nihal Candan. *International Journal of Environmental Sciences*, 11(18s), 1456–1458.

Yılmaz, E., & Bektaş, M. Ç. (2019). Gazetelerde farklı ideolojiler aracılığıyla ulusal söylemin yeniden üretilmesi. *Transilvanya İncelemesi*, 27(40), 215–230.

Dijital/çevrimiçi kaynaklar (veri)

Halk TV. “Çatalca müftüsünün Volkan Konak için yaptığı paylaşım tepki çekti!” YouTube video, 15 Aralık 2024. Erişim 6 Ekim 2025. <https://www.youtube.com/watch?v=Illexi-CppQ>

Tele1. “Çatalca Müftüsü’nden Volkan Konak için skandal sözler...” YouTube video, 15 Aralık 2024. Erişim 6 Ekim 2025. https://www.youtube.com/watch?v=JLdWN7_tdtI

Yeni Akit. “Keferenin biriydi... Volkan Konak’a rahmet okunmaz.” Video/haber sayfası. Erişim 6 Ekim 2025. <https://www.yeniakit.com.tr/yorum/video/105904/keferenin-biriydi-olmus-gitmis-volkan-konaka-rahmet-okunmaz>

Başka Araştırmacılara Referans Tavsiyesi: Bu çalışma hem *dijital kamusal alanın dönüşümünü* hem de *nefret söylemi – etik söylem* ikiliğini Türkiye örneği üzerinden özgün biçimde incelediği için, özellikle şu alanlarda referans olarak önerilebilir:

- İletişim Bilimleri / Medya Çalışmaları derslerinde (Habermas ve Castells çerçeveli analizlerde),
- Söylem Analizi ve Dijital Kültür konulu makalelerde,
- Popüler Kültür ve Kamusal Alan ilişkisini inceleyen çalışmalarda,
- Nefret Söylemi, Dijital Etik, Temsil ve Görünürlük başlıklarında doktora tezlerinde.

Önerilen atıf biçimi (APA 7):Yılmaz, E. (2025). *Dijital kamusal alanda nefretin söylemi: Volkan Konak olayı üzerine karşılaştırmalı bir analiz*. Kıbrıs Amerikan Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi.